

2023-09-19

TJÄNSTESKRIVELSE

KFKS-2023-00521

Motion – Kostnadsfria mensskydd i Nackas kommunala skolor

Motion den 5 maj 2023 av Johanna Kvist (S) m.fl.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens verksamhetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta följande.

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande.

Kommunfullmäktige noterar att idag det redan finns tillgång till och möjlighet att hämta kostnadsfria mensskydd vid behov hos skolsköterskorna i Nackas kommunala skolor. Med denna notering anses motionen färdigbehandlad.

Sammanfattning av ärendet

En motion om avgiftsfria mensskydd till elever i Nackas kommunala grundskolor har inkommit av Johanna Kvist med flera (S). Motionärerna föreslår att Nacka kommun utreder möjligheten att införa avgiftsfria mensskydd på Nackas kommunala skolor. Valfärd skola konstaterar att det redan finns avgiftsfria mensskydd hos skolsköterskan vid behov på varje skola samt att det inte finns någon rättslig reglering av elevers rätt till avgiftsfria mensskydd. Det är fritt för varje skolhuvudman att disponera det grundbelopp som kommunen enligt 10 kap. 38 § skollagen betalar till skolhuvudmannen för varje elev. Grundbeloppet ska avse ersättning för undervisning, lärverktyg, elevhälsa, måltider, administration, mervärdesskatt och lokalkostnader. Därefter har rektor enligt 2 kap. 10 § skollagen möjlighet att fördela resurserna inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov, exempelvis till avgiftsfria mensskydd. Det är därmed rektor vid varje skolenhet som beslutar om införandet av avgiftsfria mensskydd, och inte kommunfullmäktige.

Förslagen i motionen

Motionärerna lyfter att kostnaderna för mensskydd är en stor del av en kvinnas utgifter under en livstid. Hur mycket det kostar att ha mens skiljer sig åt och beror på flera faktorer, men kostnaderna kan bli höga, särskilt när priserna i samhället ökar. Motionärerna anser att tillgången till mensskydd har blivit en jämlikhets- och jämställdhetsfråga.

Redan 2021 hade 1 av 5 kvinnor i Sverige inte råd att köpa mensskydd och under inflationen har priserna på mensskydd ökat med hela 9 procent och larmrapporter visar

att unga tjejer inte vågar be sina föräldrar om mensskydd då de vet att förädlarnas pengar inte räcker till. Att inte ha råd med mensskydd har en stor och direkt påverkan på flickors självförtroende, lycka och i längden framgång.

Motionärerna anser att tillgängligheten av mensskydd i skolan bör vara lika självklar som att det finns toalettpapper på toaletterna och blöjor till barnen på våra förskolor.

Motionärerna yrkar därför:

- att Nacka kommun inför kostnadsfria mensskydd i Nackas kommunala skolor.

Beredning av motionen

Motionen har remitterats till kommunstyrelsens verksamhetsutskott samt har klassats som budgetpåverkande. Efter att motionen har beretts av verksamhetsutskottet kommer därför motionen att hanteras i samband med ärendet om mål och budget, i såväl kommunstyrelsen som kommunfullmäktige.

Inom Valfärd skola finns redan möjlighet för eleverna att få avgiftsfria mensskydd vid behov hos skolsköterskan. En skolsköterska finns på alla kommunala skolor. Två av Nackas kommunala skolor, Nacka gymnasium och Eklidens skola, har också avgiftsfria automater för mensskydd på sina toaletter. Valfärd skola konstaterar att det inte finns någon rättslig reglering av elevers rätt till avgiftsfria mensskydd. Det är fritt för varje skolhuvudman att disponera det grundbelopp som kommunen enligt 10 kap. 38 § skollagen betalar till skolhuvudmannen för varje elev. Grundbeloppet ska avse ersättning för undervisning, lärverktyg, elevhälsa, måltider, administration, mervärdesskatt och lokalkostnader. Därefter har rektor enligt 2 kap. 10 § skollagen möjlighet att fördela resurserna inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov, exempelvis till avgiftsfria mensskydd. Det är därmed rektor vid varje skolenhet som beslutar om införandet av avgiftsfria mensskydd, och inte kommunfullmäktige.

Ekonomiska konsekvenser

Beräkning av kostnadsfria mensskydd till Nackas kommunala skolor:

Förslaget till beslut innebär inte några ekonomiska konsekvenser för kommunen. Om kommunen skulle erbjuda kostnadsfria mensskydd till elever i de kommunala skolorna skulle bedömningen vara att det skulle kosta enligt nedan. Notera att uträkningen endast avser elever vid kommunala skolor. Om förslagen i motionen skulle innebära att de kommunala skolorna utöver sitt grundbelopp skulle få ett särskilt bidrag för att bekosta mensskydden, har även fristående skolor i kommunen rätt till motsvarande bidrag, och de ekonomiska konsekvenserna skulle således vara större.

Valfärd skola har undersökt vad det skulle kosta att erbjuda alla kvinnliga elever avgiftsfria mensskydd från årskurs 5 i grundskolan till utgången av årskurs 3 på gymnasieskolan. Försäkringskassan har gjort en sammanställning av Konsumentverkets beräkningar för individuella kostnader för vuxna 2023. Av sammanställningen framgår att

kvinnor i åldern 18 – 25 år har en kostnad på ca. 1344 kr per år för mensskydd. Vid dagens datum är 3 282 flickor från årskurs 5 i grundskolan till årskurs 3 på gymnasieskolan inskrivna vid kommunala skolor i Nacka. Välfärd skola har använt sig av Försäkringskassans uträkning av vad mensskydd kostar för ett år, och har dividerat kostnaden på hälften utifrån att eleverna endast har skoltid under 178 dagar, för att få fram en ungefärlig summa av vad det skulle kosta att erbjuda avgiftsfria mensskydd. Det skulle kosta ca. 1 970 000 kr per år att erbjuda avgiftsfria mensskydd till elever från årskurs 5 i grundskolan till utgången av årskurs 3 på gymnasieskolan.

Konsekvenser för barn

Välfärd skola har svårt att bedöma om förslag till beslut innebär några konsekvenser för Nackas barn och unga, det vill säga hur många som av ekonomiska skäl inte kan köpa mensskydd. Mensskydd finns också avgiftsfritt hos skolsköterskan vid behov på varje skola.

Handlingar i ärendet

Bilaga 1 Motion -kostnadsfria mensskydd i Nackas kommunala skolor, Johanna Kvist med flera (S)

Helena Ekwall
Chef verksamhetsstödet
Välfärd skola

Ylva Bandmann Holmberg
Handläggare
Välfärd skola